

VAMMAISNEUVOSTON LAUSUNTO: Espoon esteettömyysohjelma

Vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Espoon esteettömyysohjelmaan. Esteettömyys on erittäin tärkeää vammaisille ja pitkäaikaissairaille kuntalaisille ja siksi myös ohjelma on meille hyvin merkityksellinen.

Vammaisneuvosto esittää, että ohjelman virheellisyydet korjataan ja siihen lisätään valtuuston esittämät muutokset. On tärkeää saada esteettömyyden ohjausryhmätoiminta viimeinkin käyntiin, toimialojen suunnitelmat työn alle sekä esteettömyyden edellyttämät määrärahat jo vuoden 2017 budjettiin.

Vammaisneuvosto nostaa mietittäväksi seuraavat asiat, jotta ne saadaan mukaan keskusteluun ennen valtuuston uudelleen käsittelyä:

1. Ohjelmasta puuttuu valtuuston 13.6.2016 esitys YK:n vammaissopimuksen vaatimusten sisällyttäminen ohjelmaan. Toisaalta myöskään teknisen lautakunnan päätöksestä 20.3.2013 ei ole huomioitu muuta kuin Espoon Tarinan osuus. On ikävää, että vammaisneuvosto lausuu ohjelman vanhentuneesta versiosta.

Ohjelmaa tulisikin päivittää valtuuston evästyksien mukaisesti. Teknisen lautakunnan päätöksestä tulisi poimia ainakin 'arviointi ja seuranta (mitattavuus)' ja esittää sitä tulevalle ohjausryhmälle tehtäväksi.

2. Ohjelma on jäänyt v. 2012 tasolle. Ohjelmassa näkyy selkeästi, että se on jäänyt vuoden 2012 tasolle, eikä siihen ole liitetty mitään tietoja kuluneilta 3,5 vuodelta. Lainsäädäntö on tässä välissä muuttunut mm, yhdenvertaisuusvaatimusten osalta ja Espoossakin on tapahtunut paljon esteettömyyden osalta. Esimerkiksi vanha valmisteluryhmä toimi vain tietyn ajanjakson ajan. Lisäksi tekninen lautakunta käsitteli ohjelmaa 20.3.2013 ja palautti sen valmisteluun. Huomionarvoista on kolmen vuoden jakso, jonka aikana valmistelua ei tehty lainkaan. Esteettömyysasiamies siirtyi 1.4.2015 toisiin tehtäviin ja uusi esteettömyysasiantuntija aloitti tehtävässään vasta 2.5.2016. Lisäksi esteettömyysneuvojan tehtävä on, tässä kuvatussa muodossa, päättynyt. Jos näiden tietojen päivittäminen on kiusallista, tulisi ohjelmasta poistaa kuitenkin virheelliset mielikuvat ja tiedot.

3. Lähtökohdat: 2.2 Lainsäädäntö ja ohjeistus
Kohtaa tulisi päivittää siten, että huomioidaan kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö. Nämä voidaan helposti esittää erillisessä liitteessä. Ohjeistus on jo osittain vanhentunutta, jotkut jopa kokonaan poistuneet käytöstä. Ohjeistuksen osalta tulisikin huomioida yhteiskunnassa ja tekniikassa tapahtuva kehitys sekä sen aiheuttamat muutostarpeet ohjeissa. Ohjeiden päivityksen tulisi olla aktiivista ja ohjeiden noudattaminen osa yhteistä toimintatapaa.
4. Lähtökohdat: 2.4 Esteettömyyttä ohjaavat ja valvovat toimijat
Uutena kohtana on nostettu ohjaavat ja valvovat toimijat. Toimijoiden osalta ei ole määritelty vastuita ja valtuuksia lainkaan. Toimenkuvissa ei myöskään ole määritelty kuvattua toimintatapaa. Lisäksi esteettömyysneuvojan tehtävä on kesällä 2016 päättynyt ja jatkossa vastaavaa tehtävää ei ole suunnitelmassa jatkaa. Tämän kohdan perusteella jääkin epäselväksi, mihin perustuu esitetty ohjaava ja valvova toiminta.
5. Linjaus 6 Seuranta: Ehdotetaan seurattavaksi myös esteettömyyden toteutumista loppukäyttäjien näkökulmasta eli ns. toiminnallista esteettömyyttä.

Usein merkittävätkin esteettömyysinvestoinnit jäävät käytännössä toteutumatta lopputuloksessa, prosessin eri vaiheissa tehtyjen ratkaisujen vuoksi. Esimerkiksi näkövammaisten ohjausraita on peitetty tai se johtaa suoraan esteeseen, koska sen merkitystä ei ole ymmärretty. Tai että esteettömäksi suunniteltu ei johda esteettömään toteutukseen, mm. luiska voi muuttua portaiksi. Usein myös korjaukset saattavat poistaa jo toteutetun esteettömyyden toimimattomaksi ylläpitovaiheessa. Kyseessä lienee esteettömyystiedon välittämisen katkoksista vaiheiden tai toimijoiden vaihtuessa.
6. Linjaus 7 Palvelukartta: kehitetään palvelukartan tietoja informatiivisemmiksi, yleiset kommentit esteettömyydestä eivät riitä tietojen tarvitsijoille.

Esteettömyyden puutteet aiheuttavat myös merkittäviä kuluja kunnalle erilaisten tukipalvelujen tarpeiden lisääntymisenä tai jälkikäteen tehtävinä muutostöinä. Olisikin hyvä miettiä, miten suuria kustannuksia eri toimijat aiheuttavat toisille toimialoille.

Toimintarajoitteisten käyttäjäryhmässä puutteet heikentävät omatoimisuutta tai jättävät kokonaan toiminnan ulkopuolelle, aiheuttaen suoranaista syrjintää.

VAMMAISNEUVOSTO

Espoon vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
vammaisneuvoston puheenjohtaja

JAKELU Solja Mäkelä, Vs. Rakennusvalvontajohtaja TYT/Espoon kaupunki

TIEDOKSI Olli Isotalo, TYT/Espoon kaupunki
Harri Tanska, TYT/Espoon kaupunki
Juha Metso, SOTE/Espoon kaupunki
Sampo Suihko, SITO/Espoon kaupunki
Sirkku Wallin, TYT/Espoon kaupunki
Vammaisneuvosto